

Tiivistelmä julkaisusta *”Mustonen P., Karlsson L., Scheinin N.M., Kortelainen S., Coimbra B., Rodrigues A.J., Karlsson H., Hair cortisol concentration (HCC) as a measure for prenatal psychological distress — A systematic review. Psychoneuroendocrinology 92 (2018) 21–28”*

Tämä systemaattinen katsausartikkeli kerää yhteen tiedot tähän mennessä julkaistuista artikkeleista, joissa on tutkittu raskaudenaikaisten koettujen stressioireiden yhteyttä hiuskortisolipitoisuuteen. Hiuskortisolipitoisuudella tarkoitetaan edeltävien kuukausien aikana hiuksiin kertyneen stressihormoni kortisolin määrää hiusnäytteestä mitattuna. Tätä oli tärkeä selvittää, sillä raskaudenaikaiset olosuhteet, kuten äidin kokemat stressioireet, voivat vaikuttaa sikiön kehityksen ohjelmoitumiseen ja kortisoli saattaa olla yksi tätä vaikutusta välittävä tekijä.

Aikaisempi tutkimustieto stressioireiden ja kortisolitason yhteyksistä on ollut vaihtelevaa. Yksi syy vaihtelevuuteen on koettujen stressioireiden monimuotoisuus; osa koetusta stressistä todennäköisesti on hyödyllistä lapsen kehitykselle ja erityyppiset stressikokemukset (kuten esimerkiksi vuorotyö, elämäntilanteeseen liittyvä stressi sekä masennus- tai ahdistusoireet) todennäköisesti aikaansaavat varsin erilaisia biologisia vasteita elimistössä. Raskaus itsessään myös muokkaa elimistön stressihormonivasteita raskauden edetessä muuttuvien tavoin. Lisäksi tuloksiin on vaikuttanut vaikeus saada luotettavaa kuvaa elimistön pitkäaikaisesta kortisolitasosta, sillä kortisolitaso vaihtelee nopeasti vuorokaudenajan ja tilanteen mukaan ja tavallisimmilla mittaustavoilla, kuten sylki- ja verinäytteillä, saadaan kuva vain mittaushetken kortisolitasosta. Tämän vuoksi haluttiin selvittää asiaa pitkäaikaisesta kortisolitasosta kuvaavan hiuskortisolitutkimuksen avulla.

Äidin raskaudenaikaisen hiuskortisolipitoisuuden yhteyttä koettuihin stressioireisiin on käsitelty kuusi julkaistua alkuperäisartikkelia. Niissä äidin masennus- ja ahdistusoireet tai elämäntilanteeseen tai raskauteen liittyvä ahdistuneisuus eivät olleet johdonmukaisesti yhteydessä hiuskortisolipitoisuuteen, erityisesti jos äidin raportoima oireilu oli lievää tai kohtalaista. Yhteyksiä hiuskortisolitason ja koettujen oireiden välillä ei havaittu kaikissa raskauden vaiheissa. Tämä katsaus käsitteli ainoastaan raskausaikaa, mutta tutkimukset antavat viitteitä siitä, että vaikka yhteys hiuskortisolitason ja raskaudenaikaisten stressioireiden välillä todetaan vain tietyissä tilanteissa, myös hiuskortisolitaso näyttäisi kuvaavan merkityksellisellä tavalla raskauden kulkuun ja lapsen kehitykseen vaikuttavia olosuhteita. Näyttääkin siltä, että itse koetut stressioireet ja mitattu pitkäaikainen kortisolitaso kertovat jossain määrin eri ilmiöistä ja lisää tutkimuksia tarvitaan, jotta ymmärrettäisi, miten nämä ilmiöt ovat yhteydessä lapsen sikiöaikaiseen ohjelmoitumiseen ja kehitykseen.